

**Libor Gašpírik, Josef Reitšpís,
Martin Gašpírik**

**System prevencie kriminality na
regionálnej a miestnej úrovni v
podmienkach Slovenskej republiky**

Zeszyt Naukowy 5, 24-46

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Systém prevencie kriminality na regionálnej a miestnej úrovni v podmienkach Slovenskej republiky

Abstract: The article concentrates on systematic solution to criminality prevention and other anti-social activities on regional and local level in conditions of the Slovak Republic. It describes and characterises the sequence of steps in finding solutions to development of criminality prevention projects.

Key words: security, criminality prevention, criminality, criminality prevention project

Úvod

V západoeurópskych krajinách je presun prevencie kriminality na miestnu úroveň všeobecným zámerom. V mnohých európskych štátoch sa zriaďujú koordinačné orgány prevencie kriminality na regionálnej i miestnej. Zástupcov tu okrem samosprávnych orgánov predstavujú najmä štátna správa, polícia, poisťovne, podnikateľské subjekty, občianske združenia a pod. Zo strany štátu je dôležitá i finančná podpora.

Avšak efektívny trend presunu prevencie kriminality na miestnu úroveň prechádza už i na krajiny strednej a východnej Európy. Čoraz viac ho preferuje Maďarská republika, Poľská republika či Česká republika.

Slovenská republika nie je však ešte v oblasti preventívnych programov na takej úrovni ako západoeurópske krajiny či Česká republika. Preventívne aktivity sa síce rozvíjajú už od začiatku 90. rokov, no stále nie je v tejto oblasti dostatok kvalifikovaných odborníkov, ktorí by ovládali

teóriu, metodiku a metodológiu prevencie kriminality a mali skúsenosť s jej praxou¹.

Klasifikácia prevencia kriminality na regionálnej a miestnej úrovni

Regionálna úroveň

Regionálna úroveň zahŕňa regióny vytvorené po línii štátnej správy a samosprávy.

Koordinačnými orgánmi prevencie na regionálnej úrovni sú:

- regionálna komisia pre prevenciu protispoločenskej činnosti, ktorá je poradným, iniciatívnym a koordinačným orgánom vedenia krajského úradu a vedenia samosprávneho kraja,
- komisie pre prevenciu protispoločenskej činnosti vznikajúce na úradoch miestnej štátnej správy, ktoré sú poradným, iniciatívnym a koordinačným orgánom vedenia úradov štátnej správy.

V regionálnych orgánoch sa zvyrazňuje najmä koordinačná funkcia. Zahraničná spolupráca sa vzťahuje najmä na spoluprácu s družobnými zahraničnými regiónmi.

Miestna úroveň

Miestna úroveň zahŕňa obce, mestá, alebo ich časti – štvrte, ulice a podobne.

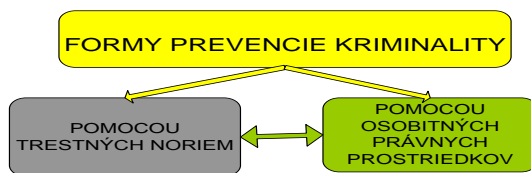
Koordinačnými orgánmi prevencie na miestnej úrovni sú mestské alebo obecné komisie pre prevenciu protispoločenskej činnosti, ktoré sú poradnými, iniciatívnymi a koordinačnými orgánmi primátora mesta alebo starostu obce. V práci komisií dominujú koordinačné funkcie realizované

¹ E. Pecková, *Prevencia kriminality na miestnej a regionálnej úrovni*. Dizertačná práca. FŠI ŽU, Žilina 2009.

vo vzťahu k subjektom prevencie a konkrétnym preventívnym aktivitám uskutočňovaným v rámci mesta alebo obce.

Je veľmi účelné, ak sa regióny v oblasti prevencie spájajú a uskutočňujú spoločné preventívne aktivity, pretože je známe, že hranice regiónov nie sú hranicami trestnej činnosti, ale naopak, niektoré druhy trestnej činnosti sa vyskytujú v susediacich mestách či obciach, ktoré už patria do iných regiónov, ale predchádzanie týmto trestným činom je potrebné a vhodné organizovať vo vzájomnej spolupráci. Takýto prístup je aktuálny aj z hľadiska možných presunov kriminality.

Prevencia kriminality sa vykonáva dvoma spôsobmi. Prvý spôsob je prevencia podľa trestného zákona a iných právnych noriem, druhá podľa osobitných preventívnych prostriedkov (obr. č. 1).

Obr. č. 1. Formy prevencie kriminality

Pri klasifikácii osobitných preventívnych činností (obr. č. 2) sa prevencia člení na prevenciu sociálnu, situačnú a viktimačnú a pri klasifikácii podľa kryteria vývoja kriminálneho problému sa prevencia člení na prevenciu primárnu, sekundárnu a terciárnu².

Sociálna prevencia je všeobecnou prevenciou všetkých sociálno-patologických javov vrátane kriminality. Je súčasťou sociálnej politiky a jej podstatou je zmena nepriaznivých a vytváranie priaznivých spoločenských podmienok v oblasti ekonomickej, sociálnej, výchovno-vzdelávacej, kultúrnej, v oblasti zamestnanosti, bývania, podmienok na využitie voľného

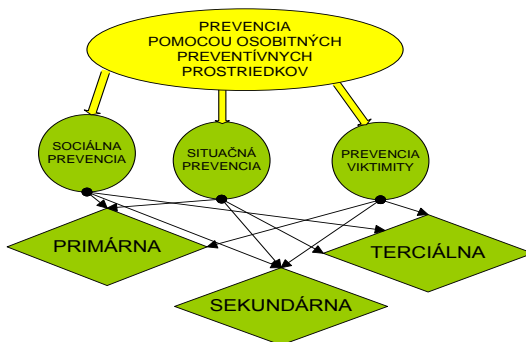
² Stratégia prevencie kriminality v Slovenskej republike na roky 2007–2010, s. 7–8. Tlačiareň Ministerstva vnútra SR, Bratislava 2007, s. 68.

času, s orientáciou na rast životnej úrovne, duchovný rozvoj, humanizáciu a skvalitňovanie spôsobu života spoločnosti ako celku, sociálnych skupín, ako aj socializáciu, resocializáciu a sociálnu integráciu jednotlivcov.

Situačná prevencia je špecificky orientovaná na kriminalitu, na ochranu verejného poriadku, zdravia, života a majetku občanov alebo iných subjektov prostredníctvom mechanických zábranných prostriedkov, elektrických zabezpečovacích systémov, fyzickej ochrany, režimových a organizačných opatrení. Vychádza z toho, že určité druhy kriminality sa objavujú v určitom čase (ročné obdobia, deň, hodina), na určitých miestach, za určitých okolností a je možné im predísť. Jej podstatou je, že na jednej strane sťažuje potencionálnemu páchatelovi spáchať trestný čin alebo inú protispoločenskú činnosť, na druhej strane zvyšuje pravdepodobnosť odhalenia reálneho páchatel'a.

Prevencia viktimácie zahŕňa uplatňovanie preventívnych opatrení na eliminovanie alebo zníženie svojho rizika spôsobeného kriminalitou, ktoré sú kombináciou opatrení situačnej prevencie, preventívneho správania sa a adekvátneho reagovania v situácii aktivovania rizika alebo pri vzniku krízovej situácie, ako aj na pomoc obetiam trestných činov a podobne.

Primárna prevencia zahŕňa predovšetkým výchovné, vzdelávacie a voľnočasové, osvetové a poradenské aktivity zamerané na najširšiu verejnosť, ktorá ešte nemala kontakt s kriminalitou.

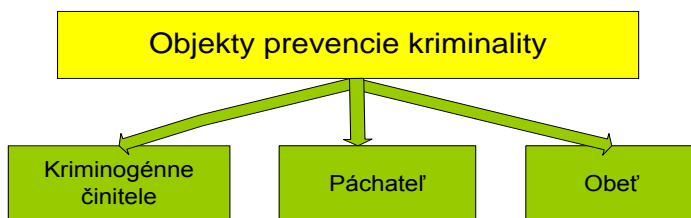
Obr. č. 2. Štruktúra prevencie kriminality osobitnými preventívnymi prostriedkami

Sekundárna prevencia je orientovaná na rizikové skupiny osôb alebo na jednotlivé osoby, u ktorých je zvýšená pravdepodobnosť, že sa stanu páchatelmi alebo obeťami trestných činov, ako aj na sociálnopatologické javy a na elimináciu situačných kriminogénnych faktorov.

Terciárna prevencia je vo vzťahu k páchatelom a situáciám prevenciou recidívy trestnej činnosti, vo vzťahu k obetiam aj sociálnou, zdravotníckou, psychologickou a právnou pomocou s cieľom najmä ich psychickej stabilizácie a sociálnej integrácie.

Objekty prevencie kriminality (obr. č. 3) na všetkých úrovniach rovnaké a sú to³:

- kriminogénne činitele – sociálne prostredie, príčiny a podmienky kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti,
- páchatelia trestnej činnosti alebo inej protispoločenskej činnosti,
- obeť trestnej činnosti alebo inej protispoločenskej činnosti.

Obr. č. 3. Objekty prevencie kriminality

Rozsah subjektov vykonávajúcich preventívne aktivity závisí najmä na druhu preventívnej aktivity, úrovni realizovania preventívnej aktivity (celoštátna, regionálna, miestna) a samotnom preventívnom programe.

³ J. Bubelíni a kol., Prevencia kriminality a inej protispoločenskej činnosti na miestnej úrovni.

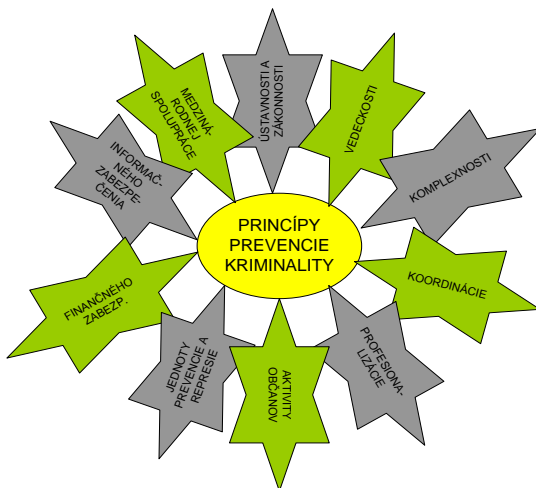
Obr. č. 4. Subjekty prevencie kriminality

Na regionálnej a miestnej úrovni k subjektom realizujúcim prevenciu kriminality patria najmä pracoviská prevencie kriminality zriadené v mestách a v obciach, mestská či obecná polícia, súkromné bezpečnostné služby, cirkev, školské zariadenia, mimovládne organizácie a nadácie pôsobiace v regiónoch, rodina a najmä samotní občania. Pri realizácii preventívnych programov treba brať do úvahy princípy prevencie a ich prepojenie, čo sa týka i subjektov na celoštátnej či regionálnej a miestnej úrovni.

K hlavným princípom (obr. č. 5) prevencie kriminality patria tieto princípy⁴: princíp ústavnosti a zákonnosti prevencie, princíp vedúcej úlohy (hlavnej zodpovednosti), princíp súladu prevencie kriminality so sociálno-ekonomickým rozvojom štátu, princíp jednoty prevencie a represie v kontrole kriminality s akceptovaním priority prevencie, princíp vedeckosti prevencie, princíp komplexnosti prevencie, princíp spolupráce a koordinácie prevencie, princíp inštitucionálneho, personálneho a materiálneho zabezpečenia a profesionalizácie prevencie, princíp aktívnej účasti obča-

⁴ Stratégia prevencie kriminality v Slovenskej republike, s. 10 a 11. Tlačiareň Ministerstva vnútra SR, Bratislava 1999, s. 63.

nov na prevencii, princíp finančného zabezpečenia prevencie, princíp informačného zabezpečenia prevencie a princíp medzinárodnej spolupráce v prevencii.

Obr. č. 5. Princípy prevencie kriminality

Príprava, realizácia a hodnotenie preventívnych aktivít

Prevenciu vykonávame prostredníctvom jednotlivých foriem prevencie, pod ktorými sa rozumie najmä preventívny projekt, preventívny program, preventívnu aktivitu a preventívne opatrenie.

Preventívny projekt je návrh na uskutočnenie určitého zámeru spolu s určením spôsobu jeho realizácie vrátane grafického znázornenia.

Preventívny program je plán vykonávania preventívnych opatrení, ktorý popisuje kroky potrebné na dosiahnutie určeného cieľa. Je rozpracovaním stratégie prevencie kriminality a preventívneho projektu. Obsahuje konkretizáciu úloh s vymedzením subjektu a objektu prevencie, termínov a harmonogramu.

Preventívna aktivita je vlastnosť subjektu prevencie kriminality pôsobiť na objekty prevencie kriminality a meniť ich v súlade so stratégiou

prevencie kriminality, preventívnym plánom alebo preventívnym programom.

Preventívne opatrenie je konkrétny zásah subjektu prevencie kriminality na dosiahnutie čiastkového výsledku. Je základnou jednotkou preventívnej aktivity.

Pri realizácii preventívnych aktivít sú dôležité aj otázky, ktoré súvisia s praktickou prípravou, realizáciou a hodnotením účinnosti preventívnych aktivít.

Predpokladom úspešnej preventívnej činnosti je prijatie rozhodnutia kompetentného orgánov zaoberať sa prevenciou konkrétnej kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti. Bez tohto rozhodnutia niektorého kompetentného subjektu prevencie kriminality nie je možné zabezpečiť materiálne podmienky, podporu orgánov a spoluprácu inštitúcií a občanov so subjektmi prevencie. Rozhodnutie kompetentného orgánu o preventívnej aktivite vychádza spravidla zo znalosti skutočnej situácie, alebo reaguje na nepriaznivú verejnú mienku, alebo reaguje na publikované normatívne dokumenty, alebo odráža inú realitu prostredia alebo subjektu prevencie kriminality.

Obr. č. 6. Variant prípravy preventívnej aktivity

Variant postupu kompetentných orgánov pre postup pri prijatí a realizácii preventívnej aktivity je uvedený na obrázku č. 6⁵.

Manažment preventívnej aktivity

Preventívna aktivita sa realizuje v spoločnosti a to v sociálnej skupine, ktorá predstavuje určitý systém. Prvky takéhoto systému nie sú vždy jednoznačne definované a ešte zložitejšie je definovanie vzťahov medzi týmito prvkami. To znamená, že ani polarizácia vzťahu medzi riadiacim systémom a riadeným systémom nie je striktne definovaná ako napríklad v technických systémoch. Je relatívne poznamenaná cieľovým stavom skúmania, rozlišovacou úrovňou a pod. I keď sociálne systémy, ktoré pôsobia pri realizácii preventívnej aktivity sa budujú na základe viacstupňového hierarchického princípu, kde vyšší stupeň riadi nižší stupeň, zároveň je však spravidla riadený vyšším stupňom a nižší stupeň participuje na jeho riadení. Nie je jednoznačne definovaná organizačná štruktúra riadiaceho a riadeného systému. Preto delenie na riadiaci a riadený systém je relatívne (obr. č. 7).

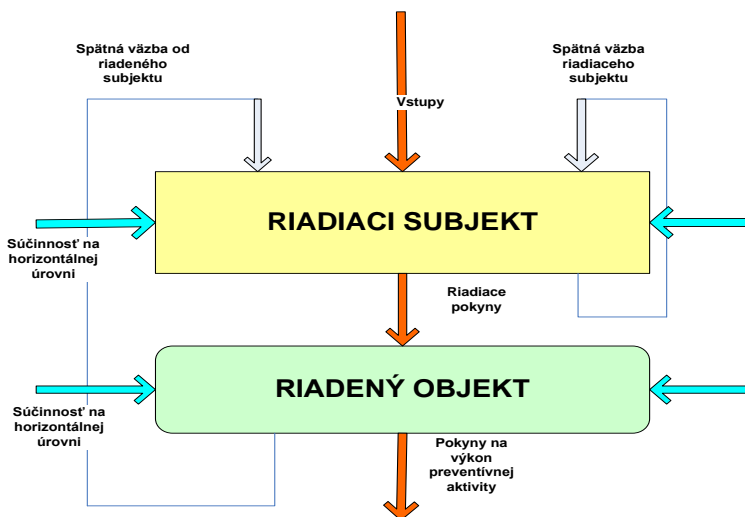
Z tohto konštatovania vyplýva, že hranica medzi riadiacim a riadeným subjektom nie je jednoznačne daná, čo treba brať v procese riadenia preventívnej aktivity do úvahy. Výrazne vystupuje do popredia partnerstvo, čo je horizontálna úroveň riadenia.

Ako píše J. Dworzecki – pri projektovaní preventívnej aktivity je vhodné využiť metódu logického rámca⁶. Metóda logického rámca je nástrojom, ktorý by mal pri správnej aplikácii zaručiť zlepšenie projektovaného procesu – oblasť narušenej bezpečnosti (obr. č. 8). Skladá sa

⁵ Gašpírik, L., *Prevenencia kriminality na miestnej úrovni*. MULTIPRINT s.r.o. ISBN 978-80-970410-4-5.

⁶ J. Dworzecki, *Náčrt boja proti trestnej činnosti a prognóza jej rozvoja v Poľsku*. Preventívne aktivity Policajného zboru, Aktuálne Problémy Kriminologickej Prognostiky VI, Akadémie Policajného zboru v Bratislave 2010, s. 196–215, ISBN 978-80-8054-494-2.

z týchto postupných krokov: programovania, identifikácie problému, formovania problému, všestranného zabezpečenia preventívnej aktivity, implementácie do praxe a hodnotenia účinnosti preventívnej aktivity.

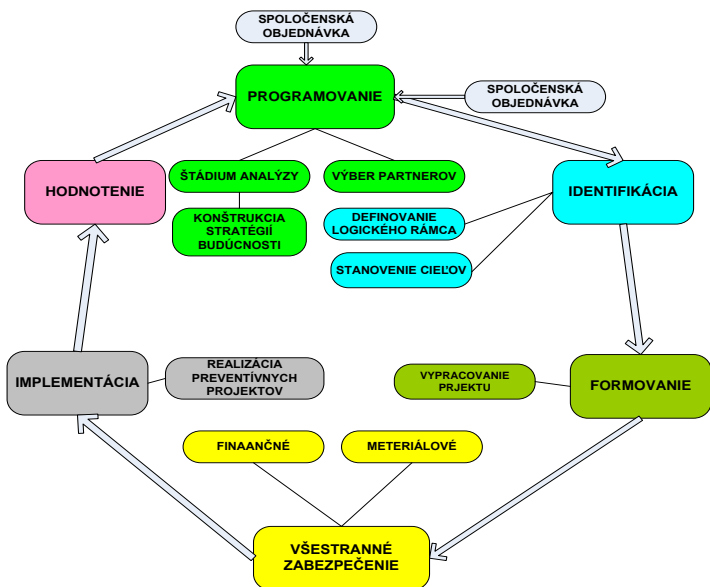

Obr. č. 7. Schéma riadenia preventívnej aktivity

Napríklad štúdium analýza problémov v kroku programovanie identifikuje negatívne aspekty súčasnej situácie a umožňuje zachytenie vzťahu príčin – následkov, vrátane vzájomných väzieb (obr. č. 9).

Obsahuje tri kroky:

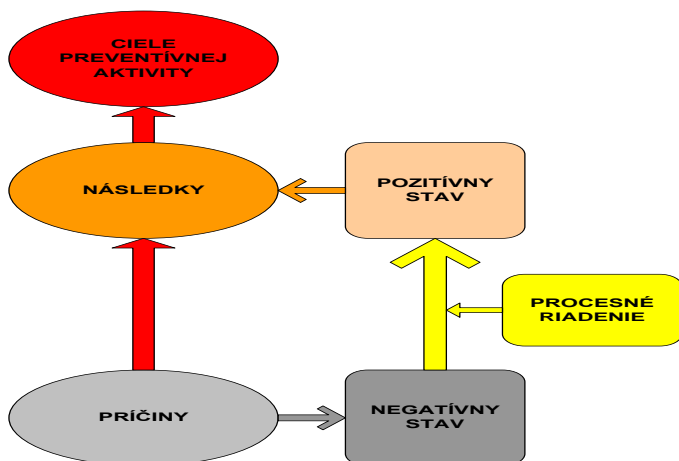
- Presnú definíciu rámca a predmetu analýzy, na základe SWOT analýzy;
- Identifikáciu hlavných problémov definovaných cieľovými skupinami (Aké sú problémy? Koho sú to problémy?);
- Hierarchické usporiadanie problémov do formy diagramu, za účelom zostavenia vzťahov medzi príčinou a následkom.

Obr. č. 8. Logický rámec preventívnej aktivity

Pri projektovaní preventívnej aktivity je napríklad vhodné vychádzať z logickej analýzy, čo je postup rozkladu na súčasti, v ktorom rozhodujúcu úlohu hrajú pojmy alebo kategórie logiky, ako napríklad logický pojem pojmu, logický pojem výrazu, logický pojem významu, logický pojem používania výrazu, logický pojem vyjadrovania atď.

Treba zdôrazniť, že používanie logiky je iba nutným predpokladom, aby sa mohlo k novým poznatkom dopracovať. Logika zďaleka na odhalenie pravdy nestačí. Logika je čosi ako nástroj, ktorý ľudia používajú, keď správne premýšľajú. Logika je v istom zmysle aj veda, aj umenie. Ako veda je to metóda s prísnyimi pravidlami, ako umenie sa opiera o isté ľudské schopnosti, či zručnosti.

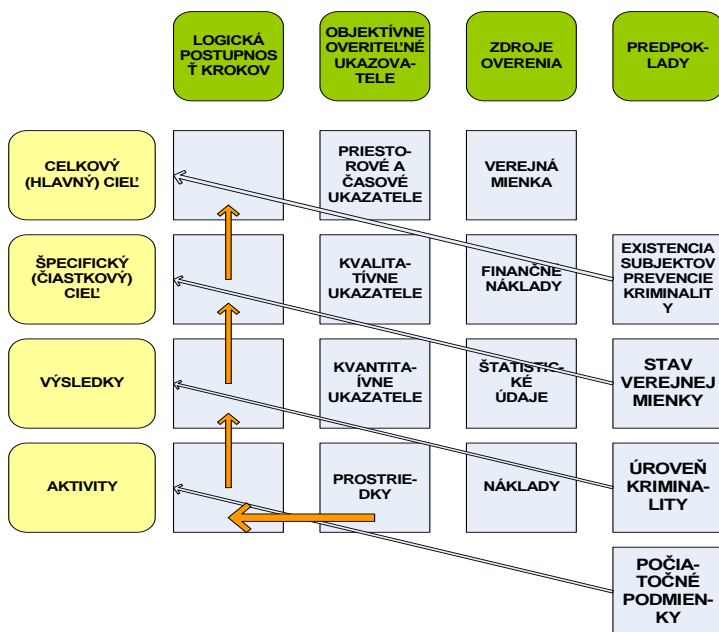
Obr. č. 9. Vzťah príčiny a následku

Logický rámec zostavený pre preventívnu aktivitu je teda nástrojom analýzy a prezentácie projektov v rôznych fázach (obr. č. 10). Formou diagramu poskytuje celistvý opis projektu všetkým zúčastneným stranám. Logický rámec je nástrojom, ktorý preukazuje svoju prospešnosť ako v príprave, tak aj v implementácii projektov. Je to matica štyroch stĺpcov a štyroch riadkov.

Ako čítať logický rámec?

Postup (obr. č. 11):

- po splnení počiatkových podmienok sa môže pristúpiť k realizácii aktivít,
- po skončení aktivít a po splnení predpokladov na tejto úrovni sa dosiahnu výsledky,
- tieto výsledky a splnenie predpokladov na tejto úrovni naplnia špecifický cieľ,
- po naplnení špecifického cieľa a predpokladov na tejto úrovni sa dosiahne celkový cieľ.

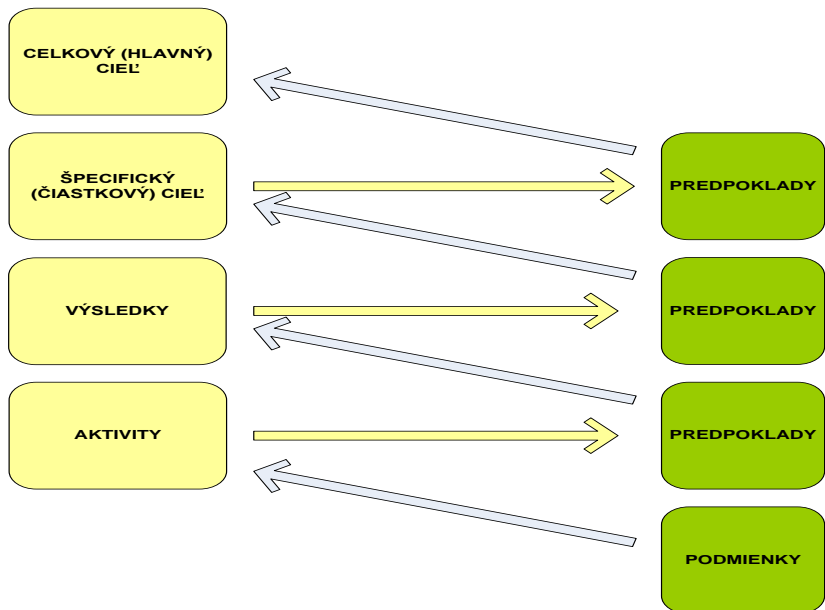

Obr. č. 10. Logický rámec preventívnej aktivity

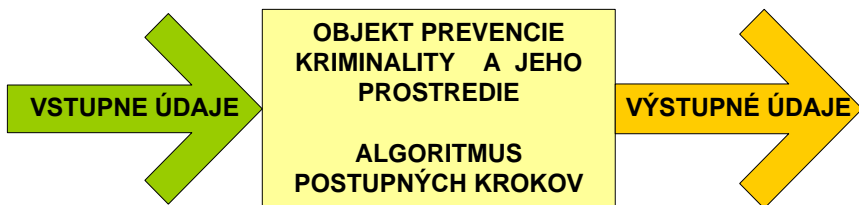
Pri preventívnej aktivite ide o procesný prístup, ktorý zdôrazňuje dôležitosť pochopenia a splnenia požiadaviek, potreby chápať procesy v zmysle pridanej hodnoty, získavania poznatkov o výkonnosti a efektívnosti procesov a trvalého zlepšovania procesov na základe objektívnych meraní⁷.

V procese riadenia je však potrebné spĺňať určité postupné kroky, teda algoritmus. Algoritmom (obr. č. 12) sa rozumie presne definovaná postupnosť príkazov, ktorých vykonanie nám umožní po konečnom počte krokov získať pre prípustné vstupné údaje zodpovedajúce výstupné údaje.

⁷ L. Gašpírik, *Prevenia kriminality na miestnej úrovni*. MULTIPRINT s.r.o., ISBN 978-80-970410-4-5.

Obr. č. 11. Čítanie logického rámca

Obr. č. 12. Algoritmus riešenia preventívnej aktivity

Algoritmus by mal byť zostavený z jednotlivých rozhodnutí alebo krokov, ktorým účastníci riadenia rozumejú a vedia uskutočniť zodpovedajúce akcie. Pri tvorbe algoritmu sa musí vychádzať z možností účastníkov riadenia, ktorým je algoritmus určený. Najskôr teda sa musia definovať účastníci riadenia a až potom zapísať algoritmus. V algoritme musí byť jednoznačne určené, v akom poradí sa majú jednotlivé akcie

vykonávať. Akcie opísané v algoritme sa obyčajne vykonávajú v rovnakom poradí, v akom sú v ňom zapísané. Keď algoritmus obsahuje príkazy, ktorých vykonanie závisí od splnenia nejakých podmienok, treba presne určiť, ktoré akcie sa vykonávajú v prípade, že tieto podmienky nebudú splnené. Proces, ktorý sa podľa algoritmu realizuje musí sa po konečnom počte krokov skončiť (musí byť konečný). Po skončení procesu by sa mali získať požadované výsledky⁸.

Ktoré vlastnosti by mal spĺňať algoritmus pre realizáciu preventívnej aktivity?

1. Determinovanosť algoritmu – spočíva v tom, že jednotlivé kroky algoritmu a poradie, v ktorom sú vykonané, sú jednoznačne určené. Algoritmus sa musí presne definovať, musí sa povedať, ktorý krok nasleduje po práve vykonanom kroku, a ktorý je posledný. Pri rovnakých začiatočných hodnotách vedie k tomu istému výsledku.
2. Hromadnosť algoritmu – znamená, že sa dá použiť na riešenie všeobecnej úlohy. To znamená, že neopisuje postup na riešenie jednej úlohy, ale poslúži na riešenie ľubovoľnej úlohy, ktorá patrí do istej triedy úloh.
3. Rezultatívnosť algoritmu – znamená, že postup riešenia vedie po konečnom počte krokov vždy k výsledku.

Tvorbu algoritmov však nemožno zmechanizovať, to znamená, že ani pri striktnom dodržaní týchto zásad nemusí viesť pri jednej úlohe k jednému riešeniu. Tá istá úloha sa dá preto riešiť mnohými spôsobmi s ohľadom na čas vykonania úlohy a na požiadavku vykonávania.

Prvé hľadisko je časová zložitosť, ktorá sa môže charakterizovať ako závislosť, ktorá vyjadruje skutočný počet operácií potrebných na realizáciu algoritmu. Na trvanie realizácie má vplyv mnoho faktorov. Preto pre zefektívnenie algoritmu treba tieto faktory čo najlepšie využiť v náš prospech. K týmto činiteľom patrí napr. zložitosť úlohy, počet opakovaní, zložitosť vstupov, súčinnosť na horizontálnej úrovni a pod. Ak sa zhrnú požiadavky

⁸ *Ibidem.*

na časovú výpočtovú zložitosť, úlohou je skrátiť čas vykonávania operácií. Pri jednoduchších operáciách sa časová náročnosť nezviditeľňuje, avšak pri zložitých operáciách sa skrátenie času stáva dôležitým. Základy zisťovania časovej výpočtovej zložitosti je:

- celkový počet operácií,
- celkový počet porovnaní,
- celkový počet priradení.

Druhé hľadisko je pamäťová zložitosť. Možno ju definovať ako závislosť vyjadrujúcu počet údajov, ktoré si treba zapamätať pri realizácii algoritmu, ako funkciu vstupných údajov. Samozrejme aj pri pamäťovej výpočtovej zložitosti sa chce, aby bola čo najmenšia. Nikdy nemožno presne určiť, ktorý algoritmus je najlepší z tohto hľadiska, pretože naše rozhodnutie závisí od toho, ktorému hľadisku prikladáme väčšiu váhu, dôležitosť. Pri tomto faktore je dôležitá organizácia pamäte, t.j. spôsob uchovania údajov a prístup k nim. Tu prichádza do úvahy predovšetkým zručné využívanie výpočtovej techniky. Pamäť preto musí byť spoľahlivá a mala by byť operatívna podľa požiadaviek konkrétneho algoritmu.

Pri zohľadnení všetkých podmienok a dodržaní postupu pri zostavovaní algoritmu je po jeho zostavení dôležitá jeho správnosť.

Je známych niekoľko metód overovania správnosti algoritmu.

1. Existencia chýb sa zistí na základe týchto poznatkov:

- postup riešenia je nerealizovateľný,
- postup je realizovateľný, jeho realizáciou sa síce získali výstupné hodnoty, tieto však nepredstavujú riešenie problému.

Prvým krokom je nájsť chybu, lokalizovať ju. Potom je dôležité odstrániť hlavnú chybu a vedľajšie chyby vzniknuté v priamom dôsledku hlavnej.

2. Ďalšou metódou overovania správnosti je simulačná tabuľka, kde sa simuluje chod algoritmu za jednoznačne stanovených podmienok a porovnanie vstupných zadaných údajov, parametrov a výstupných ako priamy dôsledok simulácie.

Algoritmus, ktorý vždy po ukončení odovzdá správne výsledky, sa nazýva čiastočne správny algoritmus. Algoritmus, ktorý skončí svoju realizáciu pre všetky údaje vyhovujúce vstupnej podmienke, sa nazýva konečný algoritmus.

Pri riadení preventívnej aktivity existujú v podstate tieto hlavné obmedzujúce miesta:

- limitovaný zdroj informácií o skutočnom stave kriminality a inej protispoločenskej činnosti,
- identifikácia objektov preventívnej aktivity,
- identifikácia subjektov preventívnej aktivity,
- nedostatok vlastných finančných a materiálových zdrojov,
- nedostatočné manažérske myslenie.

Najčastejšie používané nástroje v tejto metóde sú:

a) *Strom súčasného stavu*, ide o diagram vzájomných vzťahov medzi príčinami a dôsledkami, používajúci sa na odhalenie jadra problému a ďalších dôležitých príčin nežiaducich efektov, nachádzajúcich sa v obvyklej systémovej realite. Hľadá odpoveď na otázku: Čo treba zmeniť? Metóda stromu súčasného stavu:

- identifikuje nežiaduce javy, väzby, ktoré s týmito javmi súvisia a základné príčiny týchto javov,
- identifikuje „základný problém“.

Metódu je vhodné použiť napríklad, ak:

- je zoznam našich problémov veľmi dlhý,
- máme problém rozhodnúť sa, čo riešiť v akom poradí,
- máme problém posúdiť, či to, čo robíme, má zmysel,
- nevieme, čo je obmedzením našej preventívnej aktivity,
- máme pocit, že riadenie preventívnej aktivity vládne chaos.

V podstate ide o opísanie vzájomných vzťahov medzi nežiaducimi symptómami, ktoré sa chcú odstrániť a príčinami, ktoré ich spôsobujú.

b) *Diagram konfliktu*, je to logický nástroj, ktorého cieľom je identifikovať základy problémov. Je to krok nevyhnutný pre riešenie problému. Používa sa najmä na:

- vyjadrenie konfliktu vyplývajúceho z prvotných príčin problému,
- generovanie alternatívnych riešení.

Tvorí ho päť prvkov:

- cieľ,
- potreba, ktorá sa musí naplniť, aby sa dosiahol cieľ,
- aktivita, ktorá sa musí vykonať, aby sa naplnila potreba,
- jednotlivé predpoklady, na základe ktorých sa má za to, že naplnenie danej potreby je nutné pre dosiahnutie cieľa, daná aktivita je potrebná pre naplnenie danej potreby, a že dané dve aktivity sú vo vzájomnom konflikte,
- injekcie, ktoré predstavujú nápady na riešenie.

Vychádza sa z toho, že v pozadí každého skutočného problému je konflikt. Diagram konfliktu (obr. č.11) sa používa na vyjadrenie konfliktu vyplývajúceho zo základného problému, na generovanie alternatívnych riešení (brainstorming) a výberu počiatočného elementu pre riešenie.

Vyhodnotenie účinkov: potvrdí sa, že problém a jeho kľúčové príčiny sa obmedzili, že riešenie funguje, a že sa splní cieľ zlepšovania.

c) *Strom budúceho stavu*, (obr. č. 12) ukazuje ako môžu navrhované zmeny zasahovať realitu, ide o testovanie navrhovaných zmien, ich schopnosti dosiahnuť požadované efekty, ako aj k testovaniu ich sklonu pre vytváranie nových nežiaducich efektov. Metóda stromu budúceho stavu vytvára víziu budúceho stavu, ktorý nahradí ten súčasný. Je odpoveďou na otázku: Čo sa má danou zmenou dosiahnuť? Vstupným objektom je injekcia, ktorá sa vytvorila a vybrali v diagrame konfliktu. Cieľom je vytvoriť zoznam pozitívnych a negatívnych dôsledkov realizácie danej injekcie. Nástrojom pre vyhodnotenie účinkov je Strom budúcich stavov. Globálny cieľ v diagrame konfliktu predstavuje víziu toho, čo by sa chcelo projektom, teda nástrojom pre zlepšovanie procesov dosiahnuť. Úlohou Stromu budúcich stavov je vytvoriť víziu toho ako bude vyzerat' budúcnosť, ktorá nahradí súčasnosť. Je odpoveďou na otázku: "Čo sa má danou zmenou dosiahnuť?". Úlohou stromu budúcich stavov je vytvoriť zoznam negatívnych a pozitívnych dôsledkov v prípade, že sa daný projekt pre

zlepšovanie realizuje. Pozitívne dôsledky predstavujú opak toho, čo sme v Strome súčasného stavu definovali ako nežiaduce javy. Strom budúceho stavu je dôležité použiť nielen pri verifikácii cieľov projektu, ale aj pri dôležitých rozhodnutiach, ktoré spôsobujú zmeny. Výsledok zmien môže byť síce niekedy ledva postrehnuteľný, ale niekedy môže ovplyvniť dianie v oveľa širšom meradle, ako sa vôbec pripúšťa. Je síce pravdou, že je ťažko predvídať budúcnosť, ale v skutočnosti sa o to snaží denno-denne.. Snaží sa teda predvídať budúcnosť s menším, respektíve väčším úspechom. Strom budúceho stavu je nástroj, ktorý nám poskytne viac informácií o zmenách a ich výsledkoch, ktoré budú prebiehať v procese realizácie našich projektov⁹.

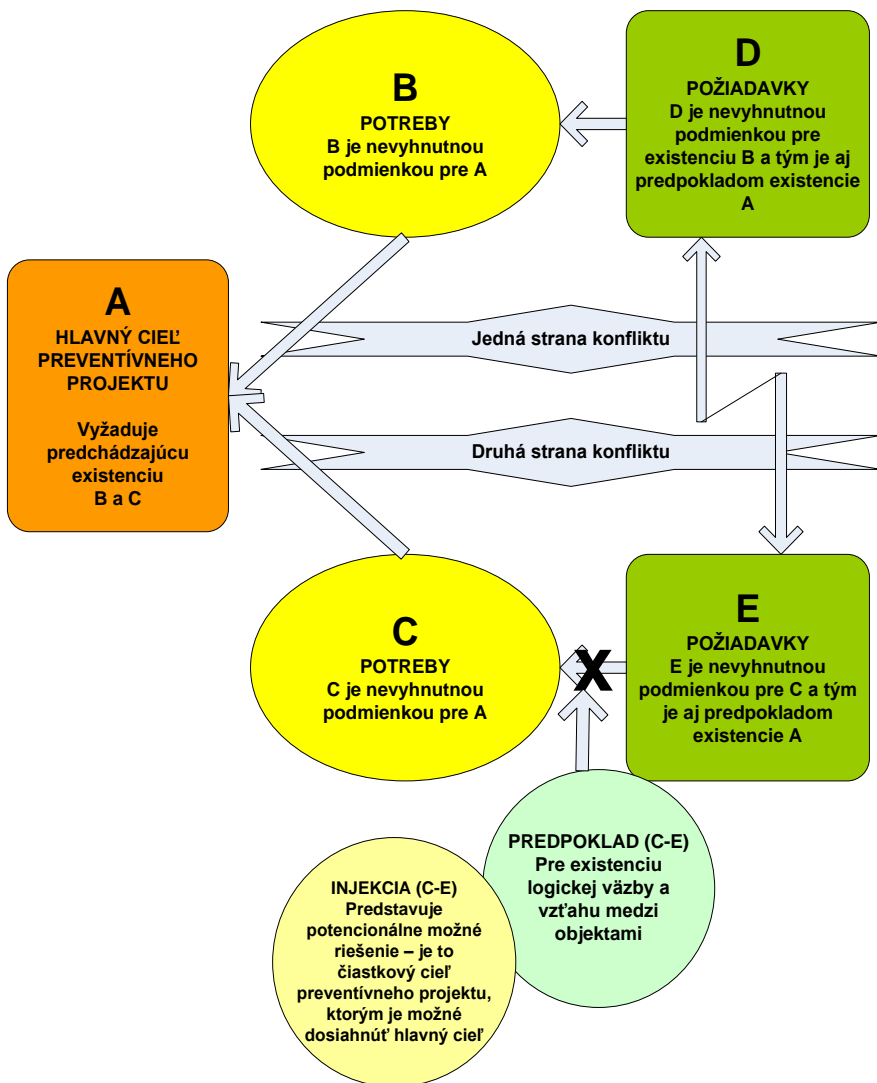
d) *Strom predpokladov* je logická štruktúra popisujúca všetky ťažkosti pre dosiahnutie cieľov, ako aj odpovede potrebné k ich prekonaniu. Napomáha zistiť minimum nevyhnutných podmienok k dosiahnutiu cieľov.

e) *Strom premeny*, používaný pre popísanie jednotlivých krokov od začiatku smerom ku kompletizácii zmeny. Poukazuje, ako sú špecifické činnosti kombinované s existujúcou realitou smerom k dosiahnutiu nových očakávaných efektov.

Záver

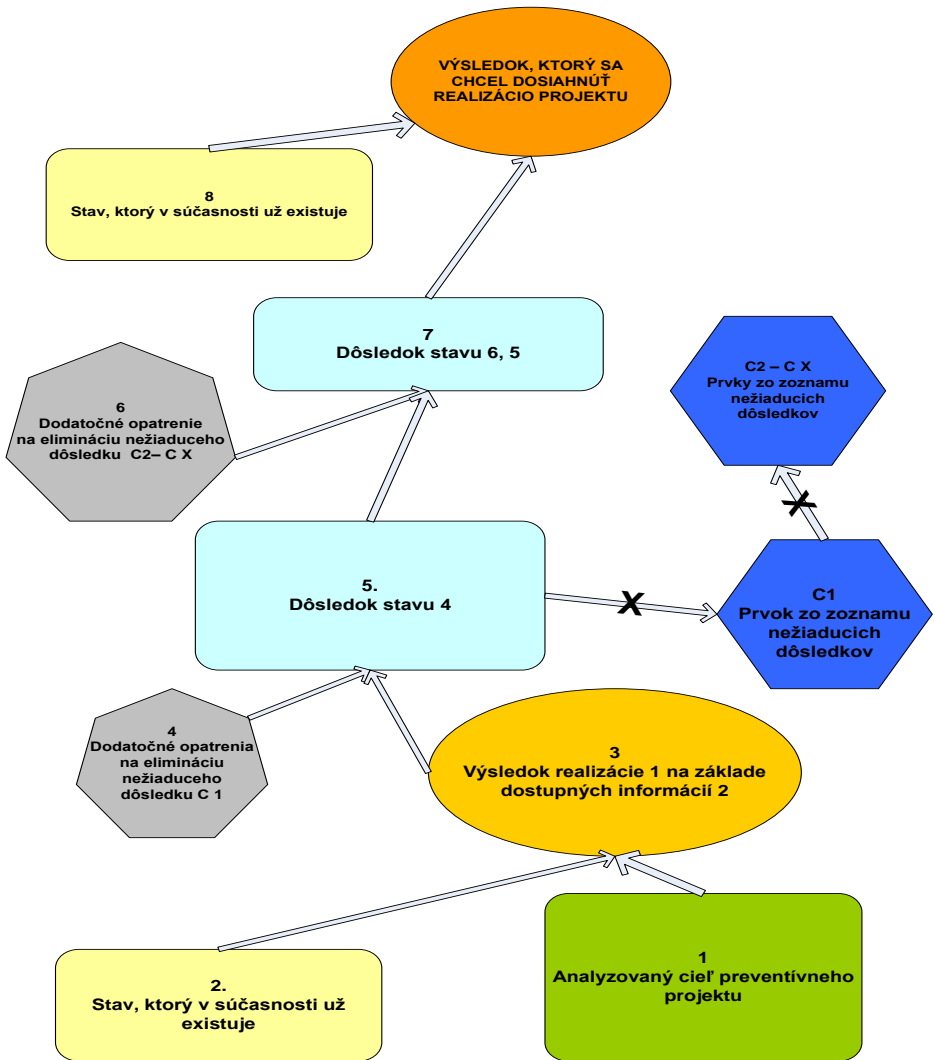
SR prijala Zákon o prevencii kriminality a inej protispo-ločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý má účinnosť od 31. 12. 2008. Zákon ustanovuje organizáciu a pôsobnosť orgánov verejnej moci v oblasti prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti a upravuje poskytovanie dotácií zo štátneho rozpočtu na financovanie projektov v uvedenej oblasti. Vzhľadom na to je SR v porovnaní s uvedenými krajinami jedinečná. Je len na zodpovedajúcich orgánoch verejnej správy, aby túto devíziu využijú aj v praxi. Základom je účinnosť prevencie kriminality na regionálnej a miestnej úrovni.

⁹ *Ibidem.*

Požiadavky D a E sú v konflikte. Injekcia - čiastkový cieľ preventívneho projektu, ruší väzbu medzi C a E a teda aj konflikt

Obr. č. 13. Diagram konfliktu

Obr. č. 14. Príklad stromu budúcich stavov

Bibliografia

1. Boc K., *Program prevencie kriminality v Armáde Slovenskej republiky na roky 2002-2003*. Trenčín: Veliteľstvo Vojenskej polície, Trenčín, 2000, podiel 50%.
2. Bubelíni J. a kol., *Prevenčia kriminality a inej protispoločenskej činnosti na miestnej úrovni*. 1 vyd. Trnava: Vydavateľstvo Gabriela Gajdošová Policajný inštitút AFG, 2000, s. 449, ISBN 80-968075-1-X.
3. Dworzecki J., *Internal security probléme community policing strategy and its activites in police in Republic of Poland*. In: Zborník príspevkov z medzinárodného seminára *Prevenčia kriminality na miestnej a regionálnej úrovni k vedeckej úlohe „Východiská pre tvorbu priamych situačných preventívnych stratégií na miestnej a regionálnej úrovni“* (projekt VEGA 46 1/0619/08), Žilina: Žilinská univerzita, 2009. ISBN 978-80-554-0153-9.
4. Dworzecki J., *Náčrt boja proti trestnej činnosti a prognóza jej rozvoja v Poľsku*. Preventívne aktivity Policajného zboru, Aktuálne Problémy Kriminologickej Prognostiky VI, Akadémia Policajného zboru v Bratislave 2010, ISBN 978-80-8054-494-2.
5. Gašpierik L. – Mullerová J., *Význam prevencie pri ochrane a obrane kritickej infaštruktúry*. Univerzita Tomáša Baťu v Zlíne. Medzinárodná bezpečnostná konferencia „Perspektívne bezpečnostné technológie ochrany majetku“. ISBN 978-80-7318-699-9. Brno 2008.
6. Gašpierik L., *Prevenčia kriminality na miestnej úrovni*. MULTIPRINT s.r.o. ISBN 978-80-970410-4-5. Žilina 2010.
7. Gašpierik L., *Prevenčia kriminality a inej protispoločenskej činnosti*. Učebnica FŠI ŽU v Žiline. Multiprint, s. r. o. Košice, ISBN 978-80-970410-0-7. Žilina 2010.
8. Jangl Š. a kol., Vestník MO SR, čiastka 66, 23. júla 2007. Smernice Ministerstva obrany Slovenskej republiky č. 63/2007 o personálnej bezpečnosti.
9. Korzeniowski L., In: Zborník príspevkov z medzinárodného seminára *Prevenčia kriminality na miestnej a regionálnej úrovni k vedeckej úlo-*

he „Východiská pre tvorbu priamych situačných preventívnych stratégií na miestnej a regionálnej úrovni“ (projekt VEGA 46 1/0619/08), Žilina: Žilinská univerzita, 2009. ISBN 978-80-554-0153-9.

10. Mach V., In: Zborník príspevkov z medzinárodného seminára Prevenia kriminality na miestnej a regionálnej úrovni k vedeckej úlohe „Východiská pre tvorbu priamych situačných preventívnych stratégií na miestnej a regionálnej úrovni“ (projekt VEGA 46 1/0619/08), Žilina: Žilinská univerzita, 2009. ISBN 978-80-554-0153-9.
11. Pecková L, *Prevenia kriminality na miestnej a regionálnej úrovni*. Dizertačná práca. FŠI ŽU. Žilina 2009.
12. Porada V. a kol., *Kriminalistika*. Brno: CERM, 2001. ISBN 80-7204-194-0.
13. Reitšpís J. a kol., *Riadenie bezpečnostných rizík*. Žilina: FŠI ŽU, Edis, 2003. 113 s. ISBN 80-8070-113-X.
14. Trestný zákon č. 300/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov.
15. Zákon 583/2008 Z. z. o prevencii kriminality a inej protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov
16. Zákon č. 575 Z. z. o organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov.
17. Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov.